

paper de vidre

segona època contes

JORDI MAS LÓPEZ

14 gener 2020

Jordi Mas López (Santa Coloma de Queralt, 1972) és traductor, poeta i professor de llengua i literatura japoneses. Ha traduït diverses obres clàssiques i contemporànies japoneses al català. Com a traductor, ha rebut els premis Vidal Alcover per *L'estret camí de l'interior*, de Matsuo Bashō, i el Jordi Domènech i el Rafael Jaume (Cavall Verd de traducció poètica) per la versió de *Tres veus lligades a Minase* de Sōgi, Sōchō i Shōhaku.

Yoko Tawada va néixer a Tòquio el 1960. Després de fer estudis de literatura russa a la universitat, als vint-i-dos anys, se'n va anar a viure a Hamburg, i el 2006 es va traslladar a Berlín. Té un màster en literatura alemanya contemporània per la Universitat d'Hamburg i és doctora en literatura alemanya per la Universitat de Zuric. Escriu tant en japonès com en alemany, i ha publicat contes, novel·les, poemes, guions i assajos en totes dues llengües en què sovint planteja qüestions relacionades amb la identitat, tant des del punt de vista del gènere com de la nacionalitat. Sovint, com passa en la història que presentem traduïda, recorre als jocs de paraules i als neologismes per problematitzar la relació entre la llengua, els parlants i el món. Ha rebut nombroses distincions, com ara el premi Akutagawa i Tanizaki (Japó), el premi Kleist (Alemanya) i el National Book Award (Estats Units). En català se n'ha publicat el llibre de relats *El marit gos* (Godall Edicions, 2019), traduït del japonès per Jordi Mas López, i en castellà la novel·la *Memories de una osa polar* (Anagrama, 2018), escrita en alemany i traduïda per Belén Santana.

Lectures robades

Vaig baixar d'un salt del remoc de la moto amb la bossa ben agafada sota l'aixella. Per fi havia arribat a aquella terra, sentint-me com un carregament de verdures després de tants sotrats. Al bastiment marró del vehicle hi havia pintats una lluna i un ganxo vermells. Havia viatjat tot el dia sense adonar-me'n: fins que no em disposava a baixar-ne, el que m'havia dut fins allà no havia entrat al meu camp de visió.

Al davant tenia un pont curt i estret. Més enllà es divisava la massa d'unes cases i uns arbres arrambats els uns contra els altres enmig d'un núvol de pòls. Sota el pont corria un petit rierol d'aigües miserables i uns quants crancs de closca negra, com cremada, es movien entre les pedres. Passat el pont, hi havia el cartell d'una empresa informàtica. Les lletres de la curiosa tipografia que hi havien fet servir eren clavades als cossos dels crancs negres. Primer he de lluir recte per aquest carrer i després girar a la dreta a aquella travessia d'allà, em vaig dir, i així que ho vaig pensar em va fer l'efecte que sentia un brogit com de mercat a l'aire lliure que venia d'aquella direcció. El carrer no estava pavimentat, i hi havia marques de pneumàtics de bicicleta.

Vaig girar a la dreta i de sobte era en una oficina. No havia entrat en cap edifici, però tot va ser girar a la cantonada i ja era a dins. Si feia cara de sorpresa potser encara em trobarien sospitosa, de manera que vaig fer com si no passés res. Hi havia dos homes asseguts davant per davant, amb una taula al mig. Un tenia uns cinquanta anys i l'altre uns trenta, o potser uns quants menys. Damunt la taula hi havia una fotografia en color de la mida d'un foli. Completament absorbit en la tasca d'esborrar-ne una part amb una goma, l'home més gran va dir: «Tu no saps com escriure una dona.» «Perdoni, mestre», va fer el més jove tot abaixant el cap. Em va estranyar que digués que no la sabia escriure, si es tractava d'una fotografia. Vaig pensar que potser era perquè la fotografia era de la mida d'un full dels d'escriure. Però, en principi, els homes no tenien per què haver sentit el que jo havia pensat d'incògnit. A la fotografia hi havia el cos despullat d'una dona. Despullada i tot, però, estava d'esquena i no se li veia la cara. Unes cames femenines li embolcaven el dors suauament des de les espatlles als malucs, i entre les corbes de les natges se li veia la vulva, d'un vermell madur. «Se suposa que això no se li veu des del darrere, ¿no?», cridava l'home a qui l'altre s'havia adreçat com a *mestre* sense parar de moure la goma, amb una fúria que se li convertia en un so raspós a la gola. Semblava que no suportés aquella visió. «No paro d'aprendre coses», va dir l'home més jove parlant sol. «Realment, no tens ni idea de com són les dones», va insistir el mestre en un to taxatiu. Aparentment, per a ell les dues bombetes rodones i lluminoses del cul de les dones tenien alguna cosa de sagrat, i se sentia injuriat perquè les havien embrutades. Però, ¿què hi tenia a veure, el seu honor, si aquelles anques no eren les seves? Cada vegada tancava el puny amb més força i li va aparèixer una vena blava al dors de la mà. L'únic que aconseguia, però, era produir un grinyol llastimós amb la goma, i la part d'un vermell madur de la fotografia era cada cop més gran. «¿Per què dius que se suposa que no es veu des del darrere? Moltes vegades si que es veu...», vaig ficar cullerada jo. «Tu què has de saber!», em va respondre sense aixecar el cap. Quan vaig sentir que m'escribassava d'aquella manera, vaig deixar de tenir clar si havia emprés aquell viatge com a dona o com a home. Sense saber què fer, em vaig treure el passaport de la butxaca de l'abric i el vaig obrir, però no hi havia escrit el gènere de la persona que viatjava. Totes les pàgines estaven atapeïdes de segells d'entrada a països socialistes i de segells commemoratius de les botigues de la ruta de senderisme d'Okutama. No n'hi havia cap en blanc. Encara que allà tinguessin segells commemoratius, no em quedaven pàgines perquè me'ls estampessin. Ningú no m'havia demanat que traguessi el passaport. No hi havia cap home que em digués *mestre*. Se m'havien tret de sobte amb un fu. Però tant era qui fos jo: el fet que depenia de la persona si es veia la vulva des del darrere no canviava pas. «¡Es clar que es veu! Suposo que vostè no la vol veure perquè li fa por, mestre, però jo en tinc prou de veure-la per sentir un gran descans.» li vaig deixar anar.

Vaig caminar una mica perquè un colom em rondava les cames fent molt enrenou. Cada vegada n'hi havia més. Alguns caminaven traçant un arc fins ar a topar expressament amb les meves sabates, i altres passaven just davant meu fent fressa amb les ales. Tots tenien només una pota, com si l'altra els l'hagués esclafada una moto. Això no m'inspirava llàstima, sinó una irritació que m'atacava els nervis. Just llavors, darrere meu va aparèixer un home d'uns trenta-cinc anys amb un micròfon a la mà que em va preguntar: «Perdoni, ¿aquesta declaració l'ha feta des d'una posició feminista?» La bicicleta d'una botga de tofu ens avançava a poc a poc. Al portaequipatges duïa lligades unes capses d'alumini, de ben segur plenes d'aigua d'un blanc tèrbol que devia gronxar-se a banda i banda sense parar. Jo no recordava haver fet pas cap declaració, de manera que em vaig quedar mirant el micro sense dir res. «¿Ei que ha volgut dir és que les dones també han après a mirar les coses amb els seus propis ulls?», em va demanar el periodista en un to de veu agradable. O potser no era periodista, però jo sempre prenc per periodistes els qui acaben les preguntes amb l'entonació amb què llançarien la canya al riu: potser faig discriminació laboral. «Segur que les fotografies pornogràfiques es fan per amagar la vulva de les dones excitades sexualment. Els homes fan fotos porno perquè no els agrada veure'n els doblecs. Per quedar-se tranquils.» «O sigui que les dones han après a pensar les coses per si mateixes, ¿oi?», em va preguntar el periodista en un to alegre. Vaig fer veure que no l'havia sentit i vaig replicar: «Per això s'haurien de vendre fotos ampliades només de la vulva. S'haurien de fotografiar només les vulves, sense la cara, ni les cames, ni la roba interior, ampliar-les fins a la mida d'un póster i vendre-les als quiscos, com els medicaments per al refredat.» Però la gravadora ja estava aturada.

Un cop escampada aquella boirina de paraules, vaig caminar una estona en silenci. Quan em vaig aturar, vaig veure una gran peixera a la vorera del carrer, amb uns peixos vermells que semblava que s'haguessin de desfer nedant a dins. També hi nedaven uns ninots de paper per vestir del Doraemon. «Com a home, ¿què en pensa, vostè, de la venda de peixos de colors?», li vaig preguntar al venedor imitant l'entonació del periodista. Era un individu prim d'uns seixanta anys que seia en una cadira de càmping de ratlles grogues i blaves i sospirava continuament. Jo, personalment, vaig sentir nostàlgia pels peixos de colors. N'hauria volgut pescar, però, si me n'hagués sortit, m'hauria fet pena que es tornessin de paper, i això em treia les ganes d'intentar-ho. «Anant per aquí no aconseguiria cap lector com cal», va mormolar el venedor tot alçant la mirada com si volgués que li donés la raó. Primer em va desconcertar que es referís a les persones que compren peixos de colors com a lectors, però després em va semblar entendre-ho. És clar, tothom era lector, fes el que fes. Si consideraves que fer arros bullit amb mongetes vermelles, o que et donessin un bolígraf per participar a la festa de l'esport de la teva ciutat, o grapar uns documents amb la gravadora de l'oficina, o començar a donar els primers aliments sòlids a un infant era lectura, sens dubte era així. Però no em semblava gens escalent que una persona que es dedicava a vendre peixos de colors fes servir l'expressió *com cal*, que tenia tan poca gràcia. ¿Eren peixos com cal, els peixos de colors? Encara que a ell li agradés menjar-ne, ¿no seria molt propi d'un trist administratiu d'empresa, pensar que fer-ho no era una cosa com cal? «¿Quin problema hi ha, a fer el que li vingui de gust? Si algú es queixa, n'hi ha prou d'explicar-l'hi.» li vaig dir jo per infondre-li valor. Com que, tot i així, ell es va quedar callat com un sabatot, vaig afegir: «Perquè, és clar, hi ha tota mena de gent. Hi ha homes adults que encara no han dormit mai amb una persona del mateix sexe perquè els seus pares eren estrets de mires. I hi ha assalariats que s'amoinen perquè es pensen que, si no aguanten l'alcohol, mai no es podran integrar de debò a l'empresa.» El venedor de peixos de colors feia girar els ulls com si no sabés què fer. No hi havia manera. Vaig decidir fugir. Els viatgers ens hauríem de treure del cap de convèncer ningú. Hi ha moltes coses que jo no podria explicar a la gent, com ara que reverencio les alberginies, per exemple, i per tant faria bé de no acostar-me a un home que és capaç de fer servir sense cap vergonya una expressió com ara *com cal*, per molt que l'hagi mantlevada. Però quan vaig pensar-ho, ja era massa tard. El venedor de peixos de colors em va aferrar la bossa i hi va fer una estrebada. Mentre jo trottollava, ell va córrer a lligar-la a un pal d'electricitat, com si fos un gos. «¿Què fas rondant pel carrer? Segur que els teus fills t'esperen a casa morts de gana», em va dir, anant directe a buscar-me el punt feble. Vaig pensar que en una situació tan perillosa com aquella el més segur era mirar de fugir d'estudi parlant de la tecnologia d'última generació, més que no pas d'un tema que fa tan tant com el dels fills: «Doncs es veu que els CD-ROM, aquells discos tan bonics, si es liques a la ranura que els portàtils tenen en un costat, pots sentir les cinquanta obres més importants de la literatura de postguerra llegides en veu alta, posem per cas. Seria fantàstic tenir-ne un, ¿no?» El venedor es va posar a riure eixamplant els naris. «¿Quina bestial! Per començar, això no serveix de res. És inevitable que la gent dubti quan s'enfronta amb la vida. No es pot parlar d'alta tecnologia, si no té en compte aquesta angoixa vital», va dir en to de burla. «¿I què importen els dubtes? Si va així, ho fas així; si va aixà, ho fas aixà. ¿Quina altra sortida hi ha? Jo ho tinc assumit i aplico aquest criteri», el vaig contrariar sense rendir-me. Però no pensava deixar-me arrossegat pel meu esperit competitiu i embrancar-me en aquella discussió tan empírica. «Això que dius sono molt forçat, no és gens realista», va dir el venedor com si estigués molestat: «sona tot inventat, tal com ho dius», i es va aixecar. Potser es volia barallar de debò, però al mig hi havia la peixera, que feia que la distància que ens separava fos insalvable. A l'aigua de dins, els Doraemon reien felços. «O sigui que l'alta tecnologia progressa íntimament lligada als nostres dubtes, ¿oi?». Vaig fer servir l'expressió *íntimament lligada* perquè em va semblar que feia aflorar una calidesa arrelada en la nostra vida diària. Ell em va tornar la bossa sense dir res. Em vaig allunyar d'allà amb passos ràpids.

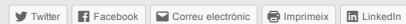
Hi havia un edifici de dues plantes amb un rètol que deia: «Acadèmia». En un banc del davant, un nen es menjava un gelat amb una cullereta de plàstic. De tant en tant, es feia ballar una dent. Semblava que n'hi havia de caure una de llet. Al gelat hi havia una etiqueta platejada que deia: «Més d'un milió d'unitats venudes.» Em vaig aturar, pensant si les devia comptar d'una en una. «Quin èxit de vendes, ¿no?», vaig fer, i el nen es va preguntar en veu alta: «¿Quina dita deu voler dir el contrari que "La paciència és la mare de la ciència"?», i va continuar menjant-se el gelat. Van sortir tres nens de més o menys la mateixa edat de dins de l'*Acadèmia*, i un d'ells va dir: «¡Que passades de moda!», o una cosa per l'estil, i va clavar una puntada de peu al taló de la vamba del que menjava el gelat. Em va fer llàstima i em vaig assegurar al seu costat. Però ell, sense ni tan sols mirar-me, va deixar ràpidament la terrina a terra i se'n va anar corrent sense dir res. A la superfície nevada del gelat hi havia gotes de sang vermella amb forma de petalats d'azalea. «Això també és pot llegir com un rastre de la violència exercida sobre el cos de les dones», va dir una veu, i, quan vaig alçar la vista, hi havia un home jove amb unes ulleres de muntura negra i gruixuda que treia el cap per una finestra de l'*Acadèmia*. No sabia si des de tan amunt podia veure un rastre de sang tan petit, o bé si es referia a alguna altra cosa. «¡Però, a hores d'ara, sortir amb aquest tema es pot fer avorrit, ¿no? A mi, en canvi, m'agradaria pensar que en aquest rastre de sang hi ha alguna cosa molt més càlida que la violència. ¡Per tant no se'm pot censurar!», Jo no tenia cap intenció de censurar-lo, però el quatre ulls ho devia haver dit perquè tenia por que jo volgués fer. «Però, ¿al rastre de quina sang es refereix, quan dius...?», vaig començar a preguntar, però ell em va interrompre i va repetir: «¡No se'm pot censurar!», «¿Segur que aquesta sang no és la que li ha sortit al nen quan li ha caigut la dent de llet?», vaig fer com si allò no anés gaire amb mi. Furiós, el quatre ulls em va escribassar: «¡Nabokov va felinejar, quan Joyce bakhitnejava! Se'l veia de molt mal humor, com si no volgués recordar que ell també havia tingut dents de llet a la boca. Potser el turmentava un complex d'inferioritat perquè treballava en una acadèmia de reforç, i en va tenir prou de sentir-me parlar de les dents de llet per pensar-se que jo comparava els seus coneixements amb un biberó. Però, fent aquesta interpretació, jo també demostrava tenir prejudicis laborals: «Dien que totes les feines són igual de bones, però em pregunto si realment és així. Treguis de sobre l'esperit democràtic i digu'm la veritat: ¿vol dir que els professors d'acadèmia no pensen que els d'universitat són més importants i que, per tant, en el fons del cor no els són els oïden? ¿Vol dir que els novel·listes no se senten íntimament satisfets perquè la gent es buria dels crítics comparant-los amb els usuaris?»

El cel es va enfosquir de sobte, com si n'haguessin tancat els porticons. Si havia de caure un xafec, calia exposar amb eficiència els punts principals de l'argumentació per no mullar-se. Ja que, com a mínim, l'*Acadèmia* no devia ser pas un lloc exclusiu, si hi entrés no es deurien enfadar amb mi. Potser fins i tot m'hi podria allotjar. En algun butlletí local havia llegit que un hostal sense gaire èxit havia obert una acadèmia, de manera que no seria estrany que també pogués passar a la inversa. «¡No entris!», em va cridar el quatre ulls des de la finestra. Jo vaig fer veure que no el sentia i vaig entrar a l'edifici, em vaig treure les sabates i em vaig posar unes sabatilles de vinil amb unes lletres que deien «Hospital General». Feien olor de desinfectant, com si els haguessin donades quan l'hospital havia fet fallida. «¿Què voldrà?», em van demanar a la finestra. «Vinc per fer un examen bucal», vaig respondre, i em van tornar a demanar: «Un examen oral d'ingrés a la universitat o a la secundària superior?». És clar, tots feien els exàmens encara amb les dents de llet. Potser era una sort. Fins i tot després de fer els exàmens, com

que eren innocents, les dents de llet podien continuar sortint sense tenir en compte la molèstia que podien causar als altres; no només a la boca, sinó també entre els dits, a dins de les orelles o fins i tot a l'anus. Encara que els diguessin que no estava bé, que no podia ser, continuaven sortint tranquil·lament. Si les arrencaven, tornaven a sortir en una altra part del cos. Ningú no les podia eradicar. Jo en tindria prou de dir al de les ulleres que a ell també n'hi devia sortir perquè s'enfuriés i em tornés a escridassar tot cridant: «¡Quan mireu prou de prop Stendhal i Sade, hi veus Rimbaud a dins de Céline!», o alguna cosa així. Vaig mirar a fora des del taulell de recepció i vaig veure que començaven a aparèixer unes grans taques a l'asfalt. Devia ser a causa d'un got de pluja exageradament grosses que queien, però no vaig tenir ganes d'alçar la vista al cel. Van baixar uns quants homes vestits d'executius de l'escala del fons, amb els dits de les mans estrats i els braços balancejant-se rítmicament endavant i endarrere. No els devia fer por que se'n burlessin perquè caminaven d'aquella manera, com si fossin soldats. Es van quedar plantats al meu davant, formant un mur que em barrava el pas. «No és pas que tinguem especialment res contra vostè», em va dir un amb un to amable. Semblava que aquell «vostè» m'anava dirigit a mi. No hi havia ningú més a prop. «No tenim res contra vostè, però nosaltres sempre hem d'assumir que l'enemic ens pot atacar en qualsevol moment, i si esperem a trobar-nos-el a la sala d'estar per anar a comprar una pistola, ja serà massa tard. Per tant, no tenim més remei que fer això», va dir un altre home. «No s'ha de preocupar, però. L'únic que ha de fer és compensar-nos. No l'estem pas amenaçant. Només li demanem una compensació econòmica. I quan hi hagi un atac des de l'exterior, crearem una barrera defensiva i la protegiem amb els nostres cossos», va dir un altre home. «En aquests casos, surt a compte pagar amb targeta», va afegir en veu baixa el primer home que havia parlat. Vaig tenir la sensació que allò s'estava convertint en un bon maldecap. «Es que ara tinc una mica massa d'estalvis i tendeixo a no dormir prou. Per això, de moment, em voldria tractar amb medicina xinesa, i ja pensaré en el meu futur quan estigui millor», vaig respondre per sortir del pas. No va acabar de funcionar. «No s'ha de preocupar pel seu superàvit», em va dir un home que havia estat callat fins llavors; «li enviarem un parent que s'ha arruïnat. També podria optar per invertir-lo. En tot cas, si hi renunciés i hagüés de viure al dia, passant amb el mínim possible, descobriria la bellesa dels artistes.» «No cal la bellesa dels artistes, n'hi ha prou amb la de les dones.» «Si no se sap aprofitar el que es té a mà, no té cap sentit parlar de protegir-se.» «Perquè el que té més a mà és la feminitat.» «Una dona no és més que un petit estrip, però, per petit que sigui l'estrip, de vegades tot el vestit s'acaba desfent.» «¡Quina animalada! ¿Què hi tenen a veure les dones? Últimament, només es parla de les dones. Primer s'hauria de fer alguna cosa per resoldre els problemes dels països asiàtics.» «Però per fer entendre la polílica al jovent d'avui, el millor és exemplificar-ho tot amb les dones. I per tant...» «És veritat. Si dius que les dones són boniques, ningú no es queixa i tots hi estan d'acord. És la millor estratègia de totes. Però per poder-les mostrar boniques, cal que pateixin. El que són bonics i prou són els cavalls. Els cavalls sí que són bonics.» «Com es nota que a tu les dones sempre et tracten a còcs!» «¡Però què dius!» «¿Escollit. Li pot dir alguna cosa, sisplau?». Vaig pensar que si em mostrava massa servil, potser em matarien allà mateix, que si els feia enfadar, potser em matarien allà mateix, que si intentava fugir i no me'n sortia, potser em matarien allà mateix. Per això, vaig concentrar totes les meves emocions a les plantes dels peus i vaig deixar les espatlles mortes. «També hi ha l'opció d'entusiasmarse amb el paper d'embolcar. És millor que s'oblidin de les dones. És el paper d'embolcar, el que és important. Tots vostres deuen ser experts en disseny, ¿no? ¿No els sembla que tindran més possibilitats d'èxit si hi concentren els esforços? Embolcar el país perquè quedí ben protegit, i embolcar els productes i vendre'n com bojos.» En sentir-me dir tot això amb l'aire alegre d'un comercial, els homes es van quedar confosos i es van mirar entre ells. Només n'hi havia un que no havia quedat trabsalsat amb les meves paraules, i em va dir: «Jo, una vegada l'any, em despullo i cavalo l'ocèà Pacific com si fos una euga. No hi ha res com anar despulatat. Els músculs dels homes que s'entrenen despulats no necessiten el paper d'embolcar per a res. El Japó ha estat violat i s'ha convertit en una dona. S'ha de tornar a convertir en un home.» «Doncs converteixi's en un home i abraçi el cos musculat d'un altre home tan bell com vostè. Està molt bé fer-ho. Jo no hi tinc res a veure, amb la bellesa, i per tant, me'n vaig», li vaig respondre, i vaig fer una reverència i em vaig endinsar en la pluja. «¡Esperí's!», em van cridar els homes, un rere l'altre, quan van tornar en si després d'uns segons de silenci. «¡Esperí's!» «¡Esperí's!» Vaig arrencar a córrer. No se'm dona gaire bé, però vaig agafar una certa velocitat gràcies a l'impuls de les paraules. De tant en tant em girava i els cridava: «¡Préssec!», o bé: «¡Pintal!».* Havia sentit que, quan et persegueixen, va bé llançar préssecs o pintes als teus perseguidors, però, com que no en tenia, els llançava les paraules. Els homes que em venien al darrere hi van ensopegar, i uns quants van caure. Mentre fugia, vaig pensar que l'endemà escriuria una carta a un amic que vivia molt lluny.

* En algunes versions del conte tradicional japonès de Momotaró, el protagonista llança un préssec a un dimoni que el persegueix; a la crònica història *Kojiki* (712), el déu Izanagi llança una pinta a la seva esposa Izanami quan fugiu de l'infern, on l'havia anada a buscar.

Comparteix això:

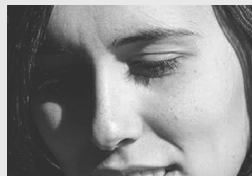
Relacionats

Iban Zaldúa
A "L'inèdit"

Xavier Dilla
A "Slawomir Mrozek"

Yaiza Berrocal
A "El trobat"

Categoria : El traduït

Etiquetes : Jordi Mas López, Yoko Tawada

← M. Carmen Sáez

Pablo Álvarez Martínez →